

TÜRI ÜHISGÜMNAASIUM **Valikkursuse ÜLDAJALUGU ainekava**

Tsivilisatsioonid väljaspool Euroopat

Kursus koosneb üheksast teemast. Kursust võib õpetada ülevaatenähtena kõigist teemadest või käsitleda valikuliselt vähemalt nelja teemat sügavamalt.

Õppetegevus ja hindamine lähtuvad ajaloo ainekava põhimõtetest.

Õpitulemused

Gümnaasiumi õpitulemused kajastavad õpilase rahuldavat saavutust.

Kursuse lõpetaja:

- 1) iseloomustab ja võrdleb väljaspool Euroopat asuvate tsivilisatsioonide ühiskonda, kultuuri ja vaimulaadi ning mõistab ajaloolise arengu järjepidevust;
- 2) väärtustab kultuurilist mitmekesisust ja teadvustab oma rolli kultuuripärandi säilitajana;
- 3) analüüsib ideoloogiliste ja tehnoloogiliste muutuste mõju inimeste eluviisile ning väärtushinnangutele;
- 4) analüüsib ja võrdleb tsivilisatsioone Euroopas ning väljaspool Euroopat, toob esile sarnasusi ja erinevusi ning leiab näiteid vastastikuste mõjude kohta tsivilisatsioonide arengus;
- 5) kasutab erinevaid teabeallikaid, sh ajalookaarte ja seisukohti, mõistab ajaloosündmuste ja -protsesside erineva tõlgendamise põhjusi ning hindab allika või käsitlemise usaldusväärsust;
- 6) suudab rekonstrueerida minevikus elanud inimeste elu, vaadeldes maailma nende pilgu läbi ning võttes arvesse ajastu eripära.

I teema. Egiptus (6 tundi)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) analüüsib Egiptuse riiklust, ühiskonda ja igapäevaelu, loob seoseid mineviku ja tänapäeva vahel;
- 2) iseloomustab näidete kaudu Egiptuse kultuuripärandit ning religiooni, teaduse ja kirja arengut;
- 3) teab Egiptuse ajaloo allikaid ning teeb allikate alusel järeldusi Egiptuse ajaloo kohta.

Õppesisu

Riigi tekkimine. Ühiskond ja eluolu.

Religiooni põhijooned. Surnutekultus.

Kirjandus. Teadus.

Egiptus tänapäeval.

II teema. India (6 tundi)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) tunneb India ajaloo tähtsamaid arengujärke Induse tsivilisatsioonist Euroopa kolonisatsiooni alguseni ning loob seoseid mineviku ja tänapäeva vahel;
- 2) analüüsib India ühiskonda, eluolu, religioone ja kultuuripärandit;
- 3) teab India ajaloo allikaid ning teeb allikate alusel järeldusi India ajaloo kohta.

Õppesisu

Induse kultuur.

Aarjalaste sisseränd. Riikluse ja ühiskonna areng.

Kastid. Veedad. Brahmanism. Budism. Hinduism.

Sanskrit. Kirjandus. Teadus.

Kunst. Islami levik Indias.

India tänapäeval.

III teema. Hiina ja Jaapan (7 tundi)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) tunneb Hiina ajaloo peamisi arengujärke tsivilisatsiooni tekkest kuni keisririigi lõpuni ning loob seoseid mineviku ja tänapäeva vahel;
- 2) iseloomustab Hiina ühiskonda, eluolu, religiooni ja kultuuripärandit;
- 3) teab Hiina ajaloo allikaid ning teeb allikate alusel järeldusi Hiina ajaloo kohta.

Õppesisu

Vana-Hiina tsivilisatsiooni kujunemine. Keisririigi teke.

Riigi ja ühiskonna korraldus. Ametnikkond.

Religioon ja filosoofia: konfutsianism, taoism.

Hieroglüüfkiri. Kirjandus. Teadus. Leiutised. Kunst.

Hiina tänapäeval.

Varase riigi teke Jaapanis.

Suletud riik: Tokugawa ajastu. Samuraid ja eetika.

Meiji ajastu. Jaapani pürgimine suurriigiks.

Jaapan ja II maailmasõda. Jaapan tänapäeval.

IV teema. Ameerika (6 tundi)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) tunneb Kesk-Ameerika ja Andide tsivilisatsioonide peamisi arengujärke nende tsivilisatsioonide tekkest kuni eurooplaste koloniaalvallutuseni, loob seoseid mineviku ja tänapäeva vahel;
- 2) iseloomustab ja võrdleb Kesk-Ameerika ning Andide tsivilisatsioonide ühiskonda, eluolu, religiooni ja kultuuripärandit;
- 3) teab Ameerika põlisrahvaste (maajade, inkade, asteekide) ajaloo allikaid ning teeb allikate alusel järeldusi Ameerika varasemate tsivilisatsioonide kohta.

Õppesisu

Ameerika. Kesk-Ameerika tsivilisatsioon: maiad, asteegid.
Andide tsivilisatsioon: inkad. Riigi ja ühiskonna korraldus. Religioon.
Tähtsamad kultuurisaavutused. Ameerika tsivilisatsioonide häving.

V teema. Araabia maad (7 tundi)

Õpitulemused

Õpilane

- 1) tunneb islami teket ja levikut Aasias ja Vahemere maades ning iseloomustab islami mõju ühiskonnale;
- 2) analüüsib araabia kultuuripärandit, toob näiteid araabia kultuuri mõju kohta Euroopale, loob seoseid mineviku ja tänapäeva vahel;
- 3) teab araabia allikaid ning teeb allikate alusel järeldusi araabia maade ajaloo kohta.

Õppesisu

Araabia maad. Islami teke ja levik. Muhamed. Koraan. Religiooni osa igapäevaelus. Abielu ja perekond. Sunna. Islami uskumused ja tavad. Sunniidid, šiiidid.
Araabia vallutused, Araabia kalifaat ja selle lagunemine.
Eri rahvaste kultuuri ühtesulamine. Arhitektuur. Kirjandus. Teadus.
Araabia kultuuri mõjud Aasia ja Euroopa kultuurile. Araabia maad tänapäeval.

Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.
Kool võimaldab õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (muuseumis, arhiivis, näitusel, raamatukogus) vähemalt kaks korda õppeaasta jooksul.
Koolil on ainekava eesmärgi toetavaid õppematerjale ja -vahendeid: ajalooatlased (vähemalt üks eksemplar 2 õpilase kohta), kontuur- ja seinakaardid, allikakogumikud (vähemalt üks eksemplar 2 õpilase kohta), käsiraamatud, elulooraamatud ja teabekirjandus, audiovisuaalsed, digitaliseeritud andmebaasid ja arhiivid, illustratiivne pildimaterjal (fotod, karikatuurid) ning IKT-põhised õppematerjalid.

Õppekirjandus

Roberts, J. A. G. Hiina ajalugu. Tallinn: Valgus, 2007.
Saunders, N. J. Muistne Ameerika. Suured tsivilisatsioonid. Tallinn: Tänapäev, 2007.
Klaassen, O-M. Jaapan läbi aegade. Tallinn: Argo, 2008.
Irmijajeva, T. Islamimaade ajalugu. Vanadest arablastest Osmani impeeriumi rajamiseni. Tallinn: Avita, 2002.

Vana-Idamaade rahvaste ajalooliste allikate kogu. Tallinn, 1994.
Strom, R. Idamaade mütoloogia entsüklopeedia. Tallinn: Varrak, 2001.
Paturi, F. R. Muinasaja suured mõistatused. Legendaarsed rahvad, kadunud riigid, maagilised sümbolid. Tallinn: Tänapäev, 2009.
Ceram, C. W. Jumalad, hauakambriid, õpetlased. Tallinn, 1961.
Brentjes, B. Muinasaja mõistatused. Tallinn: Valgus, 1988.
Maailma usundid. Peatoimetaja Christopher Partridge. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2006.
Bowker, J. Maailma usundid. Tallinn: Varrak, 2004.

Dumézil, G. Indoeurooplaste müüdid ja jumalad. Tallinn, 2001.
Puhvel, J. Võrdlev mütoloogia. Tartu: Ilmamaa, 1996.
Armstrong, K. Jumala ajalugu: 4000-aastane rännak läbi judaismi, kristluse ja islami. Tallinn: Varrak, 2007.
Elu pärast surma: teispoolsuse käsitletud maailma religioonides. Tallinn: TEA, 1997.
Frazer, J. G. Kuldne oks. Uurimusi maagiast ja religioonist. Tallinn: Varrak, 2001.
Marco Polo reisid. Tallinn: Olion, 2004.
Morris, N. Aasia tsivilisatsioonid. Tallinn: Sinisukk, 2006.
Mäll, L., Läänemets, M., Toome, T. Ida mõtteloo leksikon: Lõuna-, Ida- ja Sise-Aasia. Tartu: Tartu Ülikooli orientalistikakeskus, 2007.
Childress, D. H. Hiina, Sise-Aasia ja India kadunud linnad. Tallinn: Olion, 2007.

Egiptus

Sinuhe jutustus. Tõlkinud ja kommenteerinud S. Stadnikov. Tallinn, 1996.
Egiptus: vaaraode maailm. Toim R. Schulz ja M. Seidel. Koolibri, 2007.
David, R. Religioon ja maagia Vana-Egiptuses. Tallinn (Tänapäev), 2005.
Clayton, P. A. Vaaraode kroonika. Tallinn, 2001.
Simpson, J. Vana-Egiptus. Tallinn, 1997.
Stadnikov, S. Vana-Egiptuse kultuurilugu. Tallinn, 1998.
Spence, L. Egiptuse müüdid ja legendid. Tallinn, 2000.
Germer, R. Muumiate saladus. Tallinn (Olion), 2000.

India

Bhagavadgita. Tartu: Biblio, 2000.
Budismi pühad raamatud. Tartu: Lux orientis, 2004.
Buddha tarkuseraamat. Tallinn: Ersen, 2004.
Uhlig, H. Buddha: valgustunu teejond. Tallinn: Olion, 2002.
Aarma, G. Jooga: filosoofia, meditatsioon, mantra. Tallinn: Kupar, 1993.
Narayan, R. K. Jumalad, deemonid ja teised. Tallinn: Eesti Raamat, 1990.

Hiina

Lovell, J. Suure müüri taga: Hiina maailma vastu 1000 e.m.a – 2000 m.a.j. Tänapäev, 2008.
Chinnery, J. Hiina aarded: muistse Hiina hiilgus. Tallinn: Sinisukk, 2008.
Simpson, J. Vana-Hiina. Tallinn: Varrak, 2001.
Kong Fuzi. Konfutsiuse tarkuseraamat. Tallinn: Ersen, 2004.
Laozi. Daodejing. Tallinn: Vagabund, 2001.
Läänemets, M. Inimene ja inimlikkus Vana-Hiinas: Konfutsius, Meng Zi, Zhuang Zi. – Akadeemia 2001, nr 2–5.
Sun Zi. Sõja seadused. Tallinn: Kaitseväge Ühendatud Õppeasutused, 2001.

Ameerika tsivilisatsioonid

Saunders, N. J. Muistne Ameerika: suured tsivilisatsioonid. Tallinn: Tänapäev, 2007.
Popol Vuh. Kitšee maiade raamat. Tartu: Ilmamaa, 1999.
Foster, L. Muistsete maiade maailm. Tallinn: Tänapäev, 2006.

Osmanagich, S. Maiade maailm. Tallinn: Olion, 2005.
Kulmar, T. Maiad, müüt ja ajalugu. – Akadeemia 2000, nr 11, lk 2450–2453.
Guljajev, V. Konkistadooride jälgedel. Tallinn: Valgus, 1987.
Kuzmištšev, V. Päikesepoegade riik. Tallinn: Valgus, 1985.
Stingl, M. Indiaani püramiidide saladused. Tallinn: Eesti Raamat, 1977.

Islam

Koraan (tõlkinud H. Udam). Tallinn: Avita, 2007.
Waines, D. Sissejuhatus islamisse. Tallinn: Avita, 2003.
Armstrong, K. Islam. Lühiajalugu. Tartu: Ilmamaa, 2003.
Schimmel, A. Islam. Sissejuhatus. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2001.
Irmijajeva, T. Islamimaade ajalugu: vanadest araablased Osmanite impeeriumi rajamiseni. Tallinn: Avita, 2002.
Allam Sir Abdullah al-Suhrawardi. Muhamedi tarkuseraamat. Tallinn: Ersen, 2004.
Udam, H. Araablased ja islam. Tee prohveti ajast tänapäeva. – Vikerkaar 2001, nr 11–12, lk 76–88.

Euroopa maade ja Ameerika Ühendriikide ajalugu

Valikkursus koosneb seitsmest teemast. Kursust võib õpetada ülevaatenähtena kõigist teemadest või käsitleda valikuliselt vähemalt nelja teemat sügavamalt.

Õppetegevus ja hindamine lähtuvad ajaloo ainekava põhimõtetest.

Õpitulemused

Gümnaasiumi õpitulemused kajastavad õpilase rahuldavat saavutust.

Kursuse lõpetaja:

- 1) eristab Euroopa kultuuriareaale, selgitab nende eripära kujunemise põhjusi ja ajaloolisi tagamaid ning tähtsust Euroopa ajaloo kujunemisel ja seoseid tänapäevaga;
- 2) analüüsib Euroopa riikide ühiskonda, kultuuri ja vaimulaadi, arengu sarnasusi ja erinevusi, vastastikuseid seoseid ning ajaloolise arengu järjepidevust;
- 3) tunneb Ameerika Ühendriikide ajaloo põhijooni ning selle seost Euroopa ajalooajaga;
- 4) analüüsib Euroopa ajaloo mõju Eestile ning seostab Eesti ajalugu Euroopa ajaloo üldiste protsessidega poliitikas, majanduses ja kultuuris;
- 5) väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning teadvustab oma rolli kultuurikandjana ja kultuuripärandi säilitajana;
- 6) analüüsib ideoloogiliste ja tehnoloogiliste muutuste mõju inimeste eluviisile ja väärtushinnangutele; analüüsib riikidevahelist koostööd ning konfliktide lahendamise viise;
- 7) kasutab erinevaid teabeallikaid, sh ajalookaarte ja seisukohti, mõistab ajaloosündmuste ja -protsesside erineva tõlgendamise põhjusi ning hindab allika või käsitluse usaldusväärsust;
- 8) rekonstrueerib minevikus elanud inimeste elu, vaadeldes maailma nende pilgu läbi ning võttes arvesse ajastu eripära.

I teema. Euroopa rahvastik, majandus ja kommunikatsioon (4 tundi)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) nimetab Euroopa rahvaarvu muutumist mõjutanud tegureid ning analüüsib seoseid rahvaarvu muutumise ja valitseva peremudeli vahel;
- 2) kirjeldab Euroopa ühiskonna valitsemise põhijooni erinevatel ajastutel, analüüsib riikluse vormide muutumist, seisuslikku korraldust ja selle tähtsust ühiskonna valitsemisel ning modernse demokraatia kujunemist;
- 3) kirjeldab Euroopa majandusliku arengu põhijooni eri aegadel ning võrdleb Lääne- ja Ida-Euroopa majanduslikku arengut;
- 4) iseloomustab kommunikatsiooni ja meedia arengu põhijooni ning tähendust Euroopa kultuurilisele lõimumisele;
- 5) analüüsib rahvastiku-, majandus- ja kommunikatsiooniprotsesside mõju üksikisikule.

Õppesisu

Euroopa rahvastik, majandus ja kommunikatsioon. Rahvaarvu dünaamika ja seda mõjutanud tegurid. Perekond. Ühiskonna valitsemise põhijooned. Riikluse vormid ja nende muutumine. Seisuslik korraldus. Modernse demokraatia kujunemine. Majanduse arengu

põhijooned. Lääne- ja Ida-Euroopa arengu erijooned. Kommunikatsiooni ja meedia areng. Euroopa kultuuriline lõimumine. Vabadus ja sõltuvus Euroopa ajaloos.

II teema. Prantsusmaa (6 tundi)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab Frangi riiki Prantsusmaa eelkäijana, tunneb Prantsuse riigi kujunemise olulisemaid etappe ja ühiskonnaelu muutumist;
- 2) teab reformatsiooni ajal katoliku usu püsijäämise põhjusi;
- 3) teab valgustusliikumise, Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade tähendust Euroopa ajaloo taustal;
- 4) analüüsib Prantsusmaa ajaloo seoseid Euroopa ajaloo protsessidega;
- 5) väärtustab Prantsusmaa kultuuripärandit, teab tähtsamaid kultuuri- ja ajalooobjekte ning leiab nende kohta infot;
- 6) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: generaalstaadid, pärtliöö, žirondiinid, jakobiinid;
- 7) teab, kes olid Henri IV, kardinal Richelieu, Louis XIV, Napoleon Bonaparte ja Robespierre, ning iseloomustab nende tegevust.

Õppesisu

Prantsusmaa. Frangi riik. Keskaegne Prantsusmaa. Saja-aastane sõda. Reformatsioon Prantsusmaal. Hugenottide sõjad. Absolutismi kujunemine Prantsusmaal. Louis XIV. Barokk-kultuuri õitseng. Prantsusmaa revolutsiooni eelõhtul. Revolutsiooni põhietapid ja tagajärjed. Revolutsioonisõjad. Napoleoni sõjad ja ümberkorraldused Euroopas. Bourbonide restauratsioon. Juulimonarhia. Teine keisririik. Pariisi Kommuun. Kolmas vabariik. Koloniaalpoliitika.

III teema. Suurbritannia (5 tundi)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab normannide tähendust Inglismaa kujunemisel;
- 2) teab Inglismaa reformatsiooni eripära;
- 3) seletab parlamentarismi ning modernse demokraatia kujunemist;
- 4) selgitab Suurbritannia tõusu juhtivaks koloniaalvõimuks;
- 5) analüüsib Suurbritannia ajaloo seoseid Euroopa ajalooga;
- 6) väärtustab Suurbritannia kultuuripärandit, teab tähtsamaid kultuuri- ja ajalooobjekte ning leiab nende kohta infot;
- 7) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: Magna Charta, puritaanid ja independendid, õiguste bill, toorid ja viigid, tööstusrevolutsioon, tšartism;
- 8) teab, kes olid püha Patrick, William Vallutaja, Henry VIII, Elizabeth I, Cromwell ja Victoria, ning iseloomustab nende tegevust.

Õppesisu

Inglismaa. Inglismaa enne normannide vallutusi. Keskaegne Inglismaa. Rooside sõda. Reformatsioon Inglismaal. Elizabeth I. Kuninga ja parlamendi vastasseis Charles I ajal. Kodusõja puhkemine, selle konfessionaalsed jooned. Cromwelli diktatuur. Restauratsioon. Isikuvabaduse ja parlamentarismi kindlustumine 17. sajandi lõpul ja 18. sajandil. Inglismaa

tõus juhtivaks koloniaalvõimuks. Kuninganna Victoria ajastu. Parlamendireform. Iiri küsimus. „Hiilgav isolatsioon“ välispoliitikas. Briti koloniaalimpeerium.

IV teema. Saksamaa (6 tundi)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab Karl Suure keisririiki;
- 2) teab Saksamaa partikularismi põhjusi ja reformatsiooni osa selles;
- 3) iseloomustab Preisimaa ja Austria arengu põhijooni, sealhulgas valgustuslikke reforme nendes riikides;
- 4) iseloomustab Saksamaa ühinemist ja Saksa keisririigi arengut enne Esimest maailmasõda;
- 5) analüüsib Saksamaa ajaloo seoseid Euroopa ajalooga;
- 6) väärtustab Saksamaa kultuuripärandit, teab tähtsamaid kultuuri- ja ajalooobjekte ning leiab nende kohta infot;
- 7) teab, kes olid Karl Suur, Karl V, Friedrich II, Maria Theresia, Joseph II, Metternich ja Otto von Bismarck, ning iseloomustab nende tegevust.

Õppesisu

Saksamaa. Karl Suure keisririik. Saksa Rahva Püha Rooma riik. Saksamaa partikularism. Kuurvürstid. Habsburgide valduste kasv Karl V ajal. Reformatsiooni mõju Saksamaa arengule. Kolmekümneaastane sõda. Brandenburg-Preisimaa tõus. Friedrich II valgustatud absolutism. Austria Habsburgide võimu all. Türgi ekspansiooni tagasitõrjumine. Keiser Joseph II valgustuslikud reformid. Preisimaa häving ja uuenemine. Rahvusluse tõus Saksamaal. 1848.–1849. aasta revolutsioon. Saksamaa ühendamine. Saksa keisririik enne Esimest maailmasõda.

V teema. Skandinaavia (4 tundi)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) iseloomustab Skandinaavia ajaloolise arengu sarnasust ja eripära võrreldes muu Euroopaga;
- 2) teab olulisemaid poliitilisi arengusuundi Läänemere regioonis tervikuna, poliitiliste jõudude vahekorda ja selle muutumist;
- 3) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: viikingid, normannid, varjaagid, ruunikiri, saaga, Valhalla;
- 4) analüüsib Skandinaavia maade ajaloo seoseid Euroopa ajalooga;
- 5) väärtustab Skandinaavia maade kultuuripärandit, teab tähtsamaid kultuuri- ja ajalooobjekte ning leiab nende kohta infot;
- 6) teab, kes olid Leif Eiriksson, Knut Suur, Gustav I Vasa, Gustav II Adolf, Karl XI ja Karl XII, ning iseloomustab nende tegevust.

Õppesisu

Skandinaavia. Skandinaavia ühiskond varakeskajal. Viikingid. Ristiusustamine ja riikide teke. Skandinaavlaste muistne maailmapilt. Kalmari unioon. Luteriusu kindlustumine

Skandinaavia maades. Rootsi suurvõimu ajastu Läänemere ruumis. Skandinaavia maade arengu põhijooni pärast Põhjasõda.

VI teema. Bütsants ja Venemaa (6 tundi)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab õigeusu kiriku kujunemist Bütsantsis ning Bütsantsi riigi ja ühiskonna põhijooni;
- 2) iseloomustab Venemaa ühiskonna arengu ja valitsemise eripära, püüdu euroopastumisele ning vastandumist Euroopale;
- 3) iseloomustab õigeusu mõju Venemaa arengule ja kultuurile ning seletab Moskva kui „kolmanda Rooma“ kontseptsiooni;
- 4) kirjeldab Vene ekspansionismi põhisuundi ja tulemusi;
- 5) analüüsib Bütsantsi ja Venemaa ajaloo seoseid Euroopa ajalooga;
- 6) väärtustab Bütsantsi ja Venemaa kultuuripärandit, teab tähtsamaid kultuuri- ja ajalooobjekte ning leiab nende kohta infot;
- 7) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: patriarh, metropoliit, ikoon, kirillitsa, veetše, družina, opritšnina, vanausulised, dekabristid, slavofiilid, narodnikud;
- 8) teab, kes olid Justinianus, Rjurik, Vladimir Püha, Jaroslav Tark, Ivan IV Julm, Peeter I, Katariina II, Aleksander I, Aleksander II ja Pjotr Stolõpin, ning iseloomustab nende tegevust.

Õppesisu

Bütsants ja Venemaa. Bütsantsi riik ja ühiskond pärast Lääne-Rooma langemist. Kreekakatoliku kiriku kujunemine. Bütsants ristsõdade ajastul. Türgi ekspansiooni algus. Konstantinoopoli langemine.

Slaavlased ja Kiievi riik. Keskaegne Novgorod. Venemaa Kuldhordi ülemvõimu all. Moskva kui „kolmas Rooma“. Ivan Julm ja opritšnina. Vene ekspansionism 16.–19. sajandil ning selle tulemused. Segaduste aeg ja Romanovite dünastia võimuletulek. Õigeusu kirik vaimuelu kujundajana. Kirikulõhe. Peeter I Venemaa euroopastajana. Katariina II valgustatud absolutism. Aleksander I reformid. 1812. aasta Vene-Prantsuse sõda. Detsembrimäss. Läänlased ja slavofiilid. Aleksander II ja pärisorjuse kaotamine. Terrorism. Narodniklus. Moderniseerimine, rahvuslus ja venestamine.

VII teema. Ameerika Ühendriigid (4 tundi)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab ja seletab Ameerika Ühendriikide tekkimist ning valitsemise ajaloolisi juuri, eriti iseseisvussõja ja kodusõja tähendust ühiskonna arengule;
- 2) tunneb põhja, lõuna ja lääne eripära Ameerika ühiskonna arengus;
- 3) teab Ameerika Ühendriikide tähtsust majandusvabaduse ja sotsiaalsete reformide teostamisel 19. sajandi lõpul ning 20. sajandi algul;
- 4) analüüsib Ameerika Ühendriikide ajaloo seoseid Euroopa ajalooga;
- 5) väärtustab Ameerika Ühendriikide kultuuripärandit, teab tähtsamaid kultuuri- ja ajalooobjekte ning leiab nende kohta infot;
- 6) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: iseseisvusdeklaratsioon, farmerlus, abolitsionism;

- 7) teab, kes olid George Washington, Thomas Jefferson ja Abraham Lincoln, ning iseloomustab nende tegevust.

Õppesisu

Ameerika Ühendriigid. Põhja-Ameerika koloniseerimine. Inglismaa ja Prantsusmaa rivaliteet Põhja-Ameerikas. Inglise kolooniate lahkulöömine ning Ameerika Ühendriikide iseseisvussõda. Poliitiline süsteem. Uute territooriumide hõlvamine läänes. Orjanduse küsimus. Lõuna ja põhja eripära. Kodusõda ja selle tagajärjed. Lõuna rekonstruktsioon. Tööstuslik tõus. Reformid majandusvabaduse tagamiseks ja sotsiaalsete olude parandamiseks.

Füüsiline õpikeskkond

1. Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.
2. Kool võimaldab õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (muuseumis, arhiivis, näitusel, raamatukogus) vähemalt kaks korda õppeaasta jooksul.
3. Koolil on ainekava eesmärgi toetavaid õppematerjale ja -vahendeid: ajalooatlased (vähemalt üks eksemplar 2 õpilase kohta), kontuur- ja seinakaardid, allikakogumikud (vähemalt üks eksemplar 2 õpilase kohta), käsiraamatud, elulooraamatud ja teabekirjandus, auvised, digitaliseeritud andmebaasid ja arhiivid, illustratiivne pildimaterjal (fotod, karikatuurid) ning IKT-põhised õppematerjalid.

Õppekirjandus

- Schulze, H. Saksa ajalugu. Tallinn: Valgus, 2005.
Labrune, G., Toutain, P. Prantsusmaa ajalugu. Tallinn: Valgus, 2000.
Black, J. Briti saarte ajalugu. Tallinn: Valgus, 2004.
Jenkins, P. Ameerika Ühendriikide ajalugu. Tallinn: Valgus, 2005.
Laur, M. Tsaaride aeg Venemaa ajaloost 1917. aastani. Tallinn: Sild, 2002.
Valdmaa, S. Põhjamaade ajalugu. Tallinn: Avita, 1998.
Bütsantsi inimene. Koost G. Carallo. Tallinn: Avita, 2002.
Maailma ajalugu. Toim. Seppo Zetterberg. Tallinn: Varrak, 2015.
Raudkivi, P. Caesarist Tudoriteni : 1500 aastat Britannia ajalugu". Tallinn: Argo, 2001
Raudkivi, P. Suurbritannia sünni. Tallinn: Argo, 2004
Raudkivi, P. Tudorid Inglismaa troonil : ühe suguvõsa lugu 1485-1603". Tallinn: Argo, 2002
Bréhier, L. Bütsantsi kultuur. Tallinn: Varrak, 2009
Vseiov, D. Bütsantsi keisrid. Valitsejad purpuris. Tallinn: Kunst, 2004
Davies, N. Kadunud riigid. Euroopa peaaegu unustatud ajalugu. Tallinn: Varrak, 2013. Lk 345–361.